

Türk Turizm Araştırmaları Dergisi

2019, 3(1):93-101.

DOI: [10.26677/tutad.2019.50](https://doi.org/10.26677/tutad.2019.50)

ISSN: 2587-0890 Dergi web sayfası: <https://www.tutad.org>

KAVRAMSAL MAKALE

Türk Dünyası'nın Tanıtımında "Modern İpek Yolu Ortak Tur Paketi"*

Doç. Dr. Taşkın DENİZ, Karabük Üniversitesi, Safranbolu Turizm Fakültesi, e-posta: taskindeniz@karabuk.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1293-5404>

Doğan KARADAĞ Karabük Üniversitesi, Safranbolu Turizm Fakültesi e-posta: dkaradag2181@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1174-2442>

Öz

İnsanlık tarihine damga vuran, çağların bitmesi ve başlamasında rol oynayan, üç kıtada hüküm sürmüş, İslamiyet'in yayılmasına öncülük etmiş en kadim ve güçlü milletlerin başında Türkler gelmektedir. Savaşçı bir millet olmaları sebebi ile hareketli yaşam süren Türklerin ata yurdu, Orta Asya'dır. Türklerin ata yurdu olarak bilinen ve sınırları kurdukları devletlerin egemenlik sahasına göre değişen söz konusu coğrafi mekâna Türkistan - Turan - Türk İli - Türk Dünyası gibi isimler verilmektedirler. Bu coğrafyada Türk milleti çok sayıda devlet kurmuş, bölgeye egemen olmak isteyen Çinliler, Moğollar, Ruslar ve Farslar ile yüzyıllar boyu mücadele etmiştir. Çalışmanın amacı, çok sayıda kültüre ev sahipliği yapmış Türkistan'ın sahip olduğu somut ve somut olmayan kültürel ve doğal miras unsurlarının turizm sektörü kapsamında tanıtılmasının sağlanması amacı ile gündeme getirilen "Modern İpek Yolu Ortak Tur Paketi" projesini tanıtmak ve önemini ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Türk Dünyası, Turizm, Modern İpek Yolu Ortak Tur Paketi.

Makale Gönderme Tarihi: 02.11.2018

Makale Kabul Tarihi: 30.12.2019

* Bu çalışma, 4. Uluslararası Türk Dünyası Turizm Sempozyumu (19-21 Temmuz 2018) kapsamında bildiri olarak sunulmuştur.

Önerilen Atf:

Deniz, T. ve Karadağ, D. (2019). Türk Dünyası'nın Tanıtımında "Modern İpek Yolu Ortak Tur Paketi", *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(1):93-101.

© 2019 Türk Turizm Araştırmaları Dergisi.

Journal of Turkish Tourism Research

2019, 3(1):93-101.

DOI: [10.26677/tutad.2019.50](https://doi.org/10.26677/tutad.2019.50)

ISSN: 2587-0890 Journal Homepage: <https://www.tutad.org>

CONCEPTUAL PAPER

Modern Silk Road Joint Tour Package" in the Promotion of the Turkish World

Assoc. Prof. Dr. Taşkın DENİZ, Karabük University, Safranbolu Faculty of Tourism, e-mail: taskindeniz@karabuk.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1293-5404>

Doğan KARADAĞ, Karabük University, Safranbolu Faculty of Tourism, e-mail: dkaradag2181@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1174-2442>

Abstract

The Turks are among the most ancient and powerful nations that have played a role in the beginning and in the end of the ages, ruled three continents and pioneered the spread of Islam. Because they are a warrior nation, they live an active life with their ancestral homeland, Central Asia. Names such as Turkistan - Turan - Turic - Turkish World are given to the geographical area which is known as the ancestral homeland of Turks and which changes according to the territory of the states where they establish the borders. In this geography, the Turkish nation has established many states and struggled with the Chinese, Mongols, Russians and Persians who want to dominate the region for centuries. The aim of this work is to promote and prove the importance of the "Modern Silk Road Common Tour Package" project, which aims to promote the concrete and intangible cultural and natural heritage elements of Turkistan that have been hosted by numerous cultural hosts within the tourism sector.

Keywords: Turkish World, Tourism, Modern Silk Road Common Tour Package

Received: 02.11.2018

Accepted: 30.12.2019

Suggested Citation:

Deniz, T. and Karadağ, D. (2019). Modern Silk Road Joint Tour Package" in the Promotion of the Turkish World, *Journal of Turkish Tourism Research*, 3(1):93-101.

© 2019 Türk Turizm Araştırmaları Dergisi.

GİRİŞ

Türkistan¹ genel itibari ile kuzeyde Sibiryaya, batıda Ural Dağları ve Hazar Gölü, doğuda Altay Dağları ve Doğu Türkistan, güneyde ise İran ve Afganistan arasında kalan yaklaşık 5.5 milyon km²lik coğrafya ile Orta Asya'nın merkezi kısmını kapsamaktadır. Orta Asya'nın kalbi niteliğindeki bu coğrafi bölge uçsuz bucaksız düzlükleri, aşılması güç derin vadileri, gökyüzüne uzanan dağları, buzulları, akarsuları ve gölleri ile eşsiz bir doğaya sahiptir. Türkistan'ı dünyanın diğer bölgelerine bağlayan tek yol batıdaki Kafkasya ve Afganistan - İran hattıdır. Afganistan - İran hattı ya Türkiye ya da Irak ve Suriye üzerinden açık denizlere bağlanabilmektedir.

Türkistan sadece tarihi, siyasi ve ekonomik açıdan değil aynı zamanda sosyo-kültürel bakımdan da önem arz etmektedir. Kültürel zenginliğe sahip coğrafya İslamiyet, Hıristiyanlık, Budizm ve Hinduizm gibi dinlerin ve inançların kesişme noktasını oluşturmaktadır. Türk, Çin, Fars, Slav ve Hint medeniyetlerine ev sahipliği yapmaktadır. Böylesine kültürel zenginliğe sahip Türkistan coğrafyası, SSCB (Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği) döneminde yaşadığı kapalı yapı sebebi ile izole olmuş, çevresi ile bağlarını koparmış ve uluslararası turizm kapsamında tanıtımını gerçekleştirememiştir. Bu sebeple günümüzde Türkiye Cumhuriyeti Devleti başta olmak üzere diğer devletler açısından pek tanınmayan, az bilinen ama merak edilen gizemli bir coğrafyayı temsil etmektedir. SSCB'nin dağılmasından sonra bağımsızlıklarını elde eden Özbekistan, Kazakistan, Kırgızistan ve Türkmenistan izolasyondan kurtulmuş ve uluslararası platform ile yüz yüze kalmıştır. Yaşadıkları en büyük sorun, SSCB sonrası bitme noktasına gelmiş ekonomik yapılarının uluslararası ekonomiye entegrasyonu olmuştur. Ülkelerindeki SSCB döneminden kalmış ve teknolojik yetersizliğe sahip sanayi tesislerinin varlığı fazla işe yaramamış, bu nedenle son dönemde ekonominin geliştirilmesi ve sürdürülebilir kılınmasında turizm sektörü önem kazanmaya başlamıştır. Bölgedeki Türk devletlerinin ekonomik yapısı göz önüne alındığında kısa sürede sanayileşmenin, üretimin, yatırımların ve teknolojik gelişmenin artması öngörülmemektedir. Ancak söz konusu devletler bu dezavantaj durumlarını sahip olduğu turizm potansiyelleri sayesinde aşabilme imkânına sahiptir.

LİTERATÜR İNCELEMESİ

MODERN İPEK YOLU ORTAK TUR PAKETİ

Bölgede yaşanan gelişmeler göz önüne alındığında Rusya, Çin, İran ve Türkiye siyasi aktörler olarak öne çıkmaktadır. Çin'in "Yeni İpek Yolu Projesi" kapsamında Orta Asya'ya yaklaşımının ekonomik temelli olduğu ve kendi faydasını gözeterek hareket ettiği görülürken, Orta Asya devletlerinin ise Çin tarafından gerçekleştirilen yatırımları kalkınma ihtiyaçları doğrultusunda kabul etmekte olduğu ancak Çin'e bağımlılık düzeylerinde başta AB ve Rusya ile olan ilişkileri gereği temkinli davrandıkları görülmektedir. Orta Asya sadece Asya'nın değil Avrupa ve Çin'in Yeni İpek Yolu Projesi'ne ilişkin projelerinin de ortasında kalmakta hatta gelecek ve gelişme beklentileri sebebi ile taraflar arası ilişkilerde önemli rol oynamaktadır (Şahin, 2016:58).

Bölgedeki Türk ülkelerinin her biri farklı coğrafi ve iklim özelliklerine sahiptir. Bu durum her ülkede farklı nitelikler arz eden zengin doğal turizm varlıklarının oluşmasında rol

---

¹ Zamanla Orta Asya dışına yayılmaya başlayan Türkler açısından Türkistan, sınırları belirli bir coğrafya olmaktan çıkmış günümüzde Türklerin yaşadığı her yer Türk Dünyası'na dönüşmüştür.

oynamıştır. Bir tarafta Balkaş ve Aral gölleri, Açlık ve Muyunkum çölleri ve Hazar Çukurluğu ile Kazakistan; Kızılkum Çölü ve Aral Gölü ile Özbekistan diğer tarafta Hazar Gölü ile Türkmenistan; Tanrı ve Pamir dağları, buzulları, Han Tengri ve Lenin zirveleri, Issık Gölü, Narin ve Talas nehirleri ile Kırgızistan yer almaktadır. Türk ülkelerinin her biri sadece doğal turizm varlıklarına ile değil aynı zamanda çok sayıda somut ve somut olmayan kültürel mirasa da ev sahipliği yapmaktadır. Söz konusu somut ve somut olmayan kültürel varlıkların dünya turizmine entegrasyonu sayesinde uluslararası turizm endüstrisinin oluşturduğu pastadan daha fazla pay alınabilmesi amacı ile alt yapıdan üst yapıya, tanıtımdan pazarlamaya, yatırımcıların desteklenmesinden sektördeki turistik ürün ve hizmetlerin sunulmasına dek hemen her konuda kamu ve özel sektörlerinin yönetim ilkesi çerçevesinde bütüncül hareket etmesi önem taşımaktadır. Bu noktada Türkiye - Azerbaycan - Kazakistan - Kırgızistan arasında uygulamaya konulan “Modern İpek Yolu Ortak Tur Paketi” adlı proje, belirtilen doğal ve kültürel miras unsurlarının ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeyde turizme kazandırılması açısından önem taşımaktadır (www.turkkon.org).

Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi (Türk Konseyi)’nin 2013 yılında aldığı bir karar ile Türkiye - Azerbaycan - Kazakistan - Kırgızistan arasında uygulamaya konulan “**Modern İpek Yolu Ortak Tur Paketi**” adlı proje, Türk Dünyası’nın tanınması, reklamı ve imajının uluslararası düzeyde tanıtılmasında önemli rol oynayacaktır. Proje kapsamında gerekli çalışmalar tamamlanmış ve ilk tur 15 Mart 2018 tarihinde gerçekleştirilmiştir. “Grand Paket” adı ile de anılan tur şu anda Türkiye - Azerbaycan - Kazakistan - Kırgızistan’ı kapsamaktadır (Şekil 1). Modern İpek Yolu Ortak Tur Paketi kapsamına kısa sürede Özbekistan ve Türkmenistan da katılmalıdır. Böylece Türk Dünyası’nın tamamının tanıtımının sağlanması gerçekleştirilmelidir. Aksi durumda Semerkand, Buhara, Hive gibi tarihi yerleşmelere ev sahipliği yapan Özbekistan’sız ve Aşkabat’ı barındıran Türkmenistan’sız Ortak Tur Paketi eksik kalmış olacaktır.

Şekil 1: Modern İpek Yolu Ortak Tur Paketi Kapsamındaki Ülkeler

Tarihi İpek Yolu güzergâhında gerçekleşen siyasi, sosyo-ekonomik ve kültürel faaliyetler zamanla ticari yazışmaların artmasına, hatıraların ve gezginler tarafından seyahatnamelerinin yazılmasına, şehirler ve ülkeler arasında mesafelerin belirlenmesine, kervan yollarında tacirlerin güvenliğini sağlamak amacı ile gözetleme istasyonlarının, karakolların, surların, kalelerin, hanların ve kervansarayların inşa edilmesine, başka deyişle günümüzde bilimsel kaynak olarak yararlandığımız çok sayıdaki coğrafi ve tarihi eserin meydana getirilmesine neden olmuştur (Budagov ve Kurbanov, 2017:70). Bu kapsamda tur boyunca ziyaret edilen güzergâhlar ile doğal ve kültürel turizm varlıkları şu şekilde özetlenebilir;

1) Türkiye: Modern İpek Yolu Ortak Tur Paketi kapsamında geziye Türkiye'den başlanmaktadır. İstanbul'un ardından Konya, Nevşehir, Aksaray, Kapadokya gezilmekte ve sonrasında Kayseri'ye geçilmektedir. Kayseri gezisi tamamlandıktan sonra tekrar İstanbul'a dönüş sağlanmakta ve buradan ikinci durak olan Azerbaycan'a uçak seyahati ile gidilmektedir.

Türkiye'de Tarihi İpek Yolu'na ait en ilgi çekici unsurlar, Kayseri - Konya hattında görülebilmektedir. Çünkü bu hat boyunca pek çok han ve kervansaray ziyaret edilebilmekte ve aynı zamanda doğal ve orijinal tarihi ve kültürel zenginlikleri görme imkânı bulunmaktadır. Bu hat adeta zamanda yolculuk yaparak tarihe bir şekilde iz bırakmış sayısız insanın varlığını, neler yaşamış olabileceğini, ortaya koydukları birikimleri düşünmek ve hissetmek isteyenlere kucağını açmış şekilde ziyaretçilerini beklemektedir.

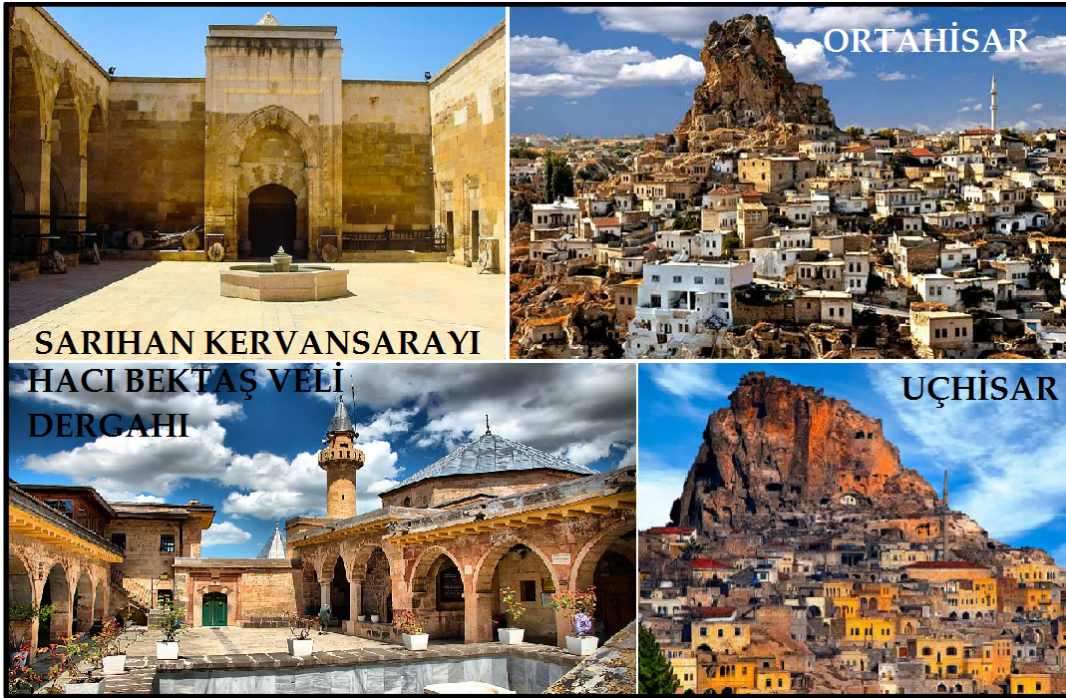
İmparatorlukların başkenti **İstanbul**; Aya Sofya, Sultan Ahmet Meydanı, Sultan Ahmet Camii, Topkapı Sarayı, Kız Kulesi, Yerebatan Sarnıcı, Süleymaniye Külliyesi ve Camii, Hırka-i Şerif Camii, Eyüp Sultan, Galata Kulesi, Beyazıt Kulesi, Dikilitaş, Çemberlitaş, Mısır Çarşısı, Kapalı Çarşı, Sarayları ve Surları ile tarih boyunca çok sayıda medeniyete ve kültüre ev sahipliği yapmış dünya çapında bir destinasyonudur (Şekil 2).

Şekil 2: İstanbul'un Somut Kültürel Miras Unsurları

Anadolu Selçuklu Devleti'nin eşsiz güzelliklere sahip tarihi başkenti **Konya**; Çatayhöyük, 13. Yüzyıla tarihlenen Obruk Han'ı ve Obruk Gölü, Sırçalı Medrese (1242), 1251 yılına tarihlenen Karatay Medresesi, İnce Minareli Medrese (1254), Kubadabad Sarayı, Alaaddin Türbesi ve Camii, İplikçi Camii (1201), Şerafettin Camii (12. Yüzyıl), Şems-i Tebriz-i Camii, Selimiye Camii (1567), 1274'e tarihlenen Kubbe-i Hadra (Yeşil Türbesi), Mevlevi Sema Töreni ve Mevlana Türbesi gibi Türk tarihinin Anadolu'daki ilk eserlerine ev sahipliği yapmaktadır.

Kapadokya'nın kalbinde yer alan **Nevşehir**; 1249 yılına tarihlenen ve günümüzde akşamları semazen gösterilerinin izlenebileceği bir kültürel merkez olarak değerlendirilen Damsa Vadisi'ndeki Saruhan (Sarıhan) Kervansarayı'na ev sahipliği yapmaktadır. Yeraltı şehirleri, kaya evleri, kiliseleri, peribacaları ile görülmeye değer bir şehirdir. Şehir merkezindeki Göreme Açık Hava Müzesi'ndeki panoramik manzaraya sahip Ortahisar ve Uçhisar Kaleleri, 20. Yüzyıl başına kadar Türk ve Yunan kültürlerine ev sahipliği yapmış Mustafa Paşa yerleşmesi, Kapadokya'nın genelinde görülen taş işçiliği örnekleri, Zelve ve Paşa Bağları Öreni, Güvercinlik ve Kızıl Çukur vadileri, Şahin Efendi Köyü'ndeki Roma dönemine ait Sobesos Antik Şehri ve Hamımı, 964-965 yıllarına tarihlenen Çavuşin Kilisesi, Derinkuyu ve Kaymaklı yeraltı şehirleri, Hacı Bektaş Veli Müzesi ve Dergahı ile Nevşehir hem yerel hem de uluslararası turistlerin ziyaret ettikleri önemli bir merkezdir.

Şekil 3: Nevşehir'in Somut Kültürel Miras Unsurları

Aksaray; il merkezine yaklaşık 20 km mesafedeki tarihi Asur şehri Acemhöyük (Puruşhattum)'te bulunan bulgulara dayanarak, M. Ö. 1800'lere uzanan ticari bir geçmişe sahiptir ancak en parlak zamanını Anadolu Selçuklu Devleti döneminde yaşamıştır. Konya, Kayseri ve Antalya arasındaki coğrafi konumu sebebiyle her daim önemli bir geçiş güzergâhı olmuştur. Şehir merkezine 21 km uzaklıktaki 1188 yılına tarihlenen Öresin Han (Tepesi Delik Han), İç Anadolu'nun ve Kapadokya'nın ilk köyü olma özelliğine sahip Âşıklı Höyük, Sultanhanı (1229), Ağzıkarahan (1239), Zinciriye Medresesi (1336), Akhan, Alayhan, Eğri (Kızıl) Minare (1236), 385 yılına tarihlenen Aziz Gregorius Kilise Camii, Güzelyurt Tarihi Evleri, Melendiz Çayı'nın Hasan Dağı'na ait lav örtülerini şekillendirmesi ile oluşmuş,

yaklaşık 14 km uzunluğa ve 120 m derinliğe sahip tarihi ve doğal güzellikleri bünyesinde barındıran İhlara Vadisi (Peristremma) ile Aksaray ilgi çekici bir destinasyondur.

Kayseri; Asur Ticaret Kolonileri'ne kadar uzanan yaklaşık 4000 yıllık bir ticaret merkezi olma özelliği ile Anadolu'da ön plana çıkmaktadır. Hitit Devleti döneminde Mezopotamya'dan getirilen ticari ürünler, il merkezine 25 km mesafedeki Kültepe'de yer alan Karum'da pazarlanmaktaydı. Bu sebeple Kayseri Kültepe, "Dünya'nın ilk organize ticaret merkezi" olarak da kabul edilmektedir. Kayseri en parlak zamanını Anadolu Selçuklu Devleti döneminde yaşamıştır. Hatta bu dönemde il merkezine 65 km uzaklıktaki Pınarbaşı Pazarören'de kurulan Yabanlu Pazarı aynı zamanda "Dünya'nın ilk uluslararası ticari pazarı" kabul edilmektedir. 1205 yılına tarihlenen ve günümüzde "Medikal Tarih Müzesi" olarak kullanılan Gevher Nesibe Medresesi, Hunat Hatun Külliyesi (1238), 1255 yılına tarihlenen Karatay Kervansarayı (Medresesi), Şah Cihan Döner Kümbeti (1276), Kurşunlu Camii, Ağırnas Yeraltı Şehri, Ahi Evran Zaviyesi, 1727 yılına tarihlenen Vezir Han Çarşısı ve Kapalı Çarşı (1859) ile adeta Tarihi İpek Yolu'nun günümüze yansıyan ticari hayatına ev sahipliği yapmaktadır.

2) Azerbaycan: Ülkede sırası ile Gence (Naftalan), Şeki, Şamahı ve Bakü illeri ziyaret edilmektedir. Gezi sonrasında Bakü'den üçüncü durak olan Kazakistan'a gidilmektedir.

Tarihi İpek Yolu'nun Anadolu coğrafyası üzerinden Avrupa'ya açılan kapısı durumundaki Azerbaycan, 14-18. yüzyıllar arasında Volga - Hazar Su Yolu'nun aktif kullanılmaya başlanması ile önemli bir ticaret merkezine dönüşmüştür. Özellikle Şeki, Derbent, Gence, Gebele ve Nahçıvan şehirleri ipekçiliğin gelişimine bağlı olarak ön plana çıkmıştır. 5-10. yüzyıllar arasında önemli bir ticaret merkezi olan **Barda;** ormanları, şarap bağları, gölleri, nehirleri ve dağları ile tarihi M. Ö. 494'e dayanan ve ülkenin ikinci büyük şehri olan **Gence;** 1762'ye tarihlenen Han Sarayı, kervansarayları, Arnavut Tapınağı ve pazarları ile **Şeki;** Tufandağ, Badabağ ve Pazardüzü ile **Şamahı** turistlerin ilgisini çekmektedir. Azerbaycan'ın başkenti **Bakü,** UNESCO Dünya Miras Listesinde yer alan Kız Kulesi ve Şirvanşah Sarayı ile bir açık hava müzesi niteliğindedir. Bakü'ye 60 km mesafedeki Gobustan Yerleşmesi ise doğal, tarihi ve estetik özellik taşımasıyla 2007 yılından beri UNESCO tarafından korunan bir destinasyondur.

3) Kazakistan: Kazakistan'da sırası ile Almatı, Taraz ve demiryolu ile ulaşılan Türkistan (Yesi) gezilmektedir. Kazakistan gezisi Türkistan'da tamamlandıktan sonra karayolu ile Kırgızistan'ın başkenti Bişkek'e geçiş sağlanmaktadır.

Yüzyıllar boyunca tarihi İpek Yolu'na ev sahipliği yapan Zhyetisu Vadisi, Trans Ala Dağları'nda bulunan altın ve yarı değerli taşlardan oluşan bir başlık olan Kargaly Diadem, 10-11. yüzyıllar arasında kurulduğu düşünülen Almatı şehri, 12.-14. yüzyıllar arasında yapılmış olan Kilovat Camii, 15. yüzyılın sonlarına tarihlenen Rabia Sultan Begim Türbesi, Aristan Bab Mozalesi, Ahmet Yesevi Türbesi, Eşim Han Türbesi, Çilyakana, Qajimukan Müzesi, Taraz şehrindeki Ayşa Bibi Mozalesi, Tekturmas Mozalesi, Karakan Mozalesi, Tortkul Kervansarayı, 1878 yılında inşa edilen Zuma Camii, Albay Meydanı ile Kök Töbü Dağlarını birbirine bağlayan yaklaşık 1.7 km'lik Teleferik Sistemi, 1975-1983 yılları arasında inşa edilen 372 m'lik Almatı Televizyon Kulesi, Panfilov Guardsmen Parkı, 1980 yılında hizmete açılan Müzik Enstrümanları Müzesi, Medeu Buz Pateni Pisti, Şimbulak Dağ Tesisleri, Güney Kazakistan'da yer alan Sayram Kasabası ve yırtıcı kuş gösterileri gibi doğal ve kültürel miras unsurları ile Tarihi İpek Yolu'nun önemli bir turizm üssüdür.

4) Kırgızistan: Ülkede sırası ile Bişkek, Oş, Narin Nehri ve Vadisi boyunca ulaşılan “Tanrı’nın yeryüzündeki gözü” ve “Kırgız Denizi” olarak da isimlendirilen Issık Göl ve Jeti Oguz (Yedi Öküz) Kanyonu gezilmektedir. Bu esnada geleneksel at yarışı “Kökbörü”, 19. Yüzyıl sonunda inşa edilen Karakol kasabasındaki Ortodoks Kilisesi, 20. Yüzyılın başlarında inşa edilmiş olan Dungan Camii, “Kartal Avcılığı Gösterisi” de ziyaretçilere izletilmektedir. Böylece Ortak Tur Paketi sonlanmaktadır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Türkiye - Azerbaycan - Kazakistan - Kırgızistan arasında uygulamaya konulan “Modern İpek Yolu Ortak Tur Paketi” adlı proje bir taraftan belirtilen doğal ve kültürel miras unsurlarının ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeyde turizme kazandırılması diğer taraftan Türk Dünyası’nın tanınması, reklamı ve imajının dünyaya tanıtılmasında önemli rol oynayacaktır. Ortak Tur Paketi Projesi aynı zamanda Kazakistan, Kırgızistan, Türkmenistan ve Özbekistan’ın bölgedeki diğer devletler ile benzer tur paketleri düzenlemelerine de örnek olacak ve öncülük edecektir.

Türk Dünyası’nın lideri durumundaki Türkiye projeye sahip çıkma konusunda öncülük etmeli, Türkiye’de tanıtımının yapılması sağlanmalı ve Türkiye’de yaşayan vatandaşların mutlaka tur kapsamında ata yurdu topraklarının görmesi sağlanmalıdır. Bu durum Türk Dünyası’nın başta kültürel olmak üzere her konuda birlikteliğini sağlaması ve kuvvetlendirmesi açısından mutlak yarar sağlayacaktır.

Türk Dünyasını oluşturan ülkelerde turizmin geliştirilmesi ve uluslararası turizm endüstrisinin oluşturduğu pastadan daha fazla pay alınabilmesi amacı ile şunlara dikkat edilmelidir;

- Alternatif turizm türleri (yayla turizmi, sağlık ve termal turizm, kış sporları, golf turizmi, kültür turizmi, kongre ve fuar turizmi gibi) ön plana çıkartılarak ulusal ve uluslararası tanıtım ve pazarlamasına ağırlık verilmeli,
- Alternatif turizm türlerine yönelik gerçekleştirilecek işlerin planlanması turizm koridorları - turizm bölgeleri - turizm kentleri düzeylerinde ele alınmalı ve birbirleri ile entegrasyonları sağlanmalı,
- Turizm yatırımcıları yatırıma teşvik edilmeli, desteklenmeli ve bürokratik işlemler sadeleştirilerek kolaylaştırılmalı,
- Yerel doğal ve kültürel turizm kaynaklarının kullanımı konusunda vazgeçilmez bir paydaş olarak yerel halk ve sivil toplum kuruluşları süreçte aktif rol almalı,
- Turizm sektöründe hedef ülke olabilmek amacı ile kaynak ülkeler, tur operatörleri ve seyahat acentaları ile uluslararası işbirlikleri kurulmalı,
- Uluslararası doğrudan yatırımların çekilmesi için gerekli siyasi, ekonomik, güvenlik ve hukuksal alt yapılar hazırlanmalı,
- Bölgesel kalkınma ajansları daha işlevsel hale getirilmeli,
- Alt yapı ve üst yapıya ilişkin eksiklikler (su, kanalizasyon, elektrik, internet, yeşil alan, işlevsel limanlar, karayolu ve demiryolu ağlarının yenilenerek hem birbirleri hem de havalimanları ile entegrasyonun sağlanması vb.) tamamlanmalı,
- Sürdürülebilir çevre politikalarına bağlılıkta kararlı olunmalı,

- Uluslararası turizm hareketliliğinin ve turizm taleplerinin yönelimleri takip edilerek geleceğine ilişkin projeksiyonlar çıkartılmalı,
- Turizm sektörü gençlerden üçüncü yaş grubuna dek tüm yaş gruplarına hizmet edebilecek nitelik ve nicelikte mevsimsel olmaktan çıkarılıp tüm yıla yayılabilmeli,
- Turist profili odaklı turizm ürünleri oluşturulmalı, turizm sektöründeki işverenlerin ve iş görenlerin eğitimine önem verilmeli,
- Sektörle ilişki tesislerin denetimleri yasalara uygun şekilde düzenli gerçekleştirilmeli,
- Turizm rehberlerinin yetiştirilmesinde yabancı dil çeşitliliğinin artırılması sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

Budagov, B ve Kurbaov, B, (2017). İpek Yolu ve Türk Dünyası, I. Uluslararası İpek Yolu Akademik Çalışmalar Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Nevşehir, 67-72.

Şahin, Ç. (2016). Çin ve Avrupa Birliği'nin Yeni İpek Yolu Girişimleri ve Orta Asya'ya Yansımaları. III. Uluslararası Türk Dünyası Araştırmaları Sempozyumu, 25-27 Mayıs, Bakü, s: 53-58.

<http://www.turkkon.org/tr-TR/yayinlar/3/1642> ; Erişim Tarihi: 26 Mart 2018